

YASHIL

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

Road

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 2026-yil, mart.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI IQTISODIYOTDA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARI FAOLIYATINING IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA'SIR ETUVCHI TIZIMLASHTIRILGAN TAHDIDLAR.....	40
Qodirov Tuyg'un Uzoqovich, Nabiyev Bexzod Shavkatovich	
SANOAT TARMOQLARINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSIYA VA TEKNOLOGIK MODERNIZATSIYANING O'RNI	44
Boboqulov Sanjar Bahromqulovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI BAHOLASHNING USLUBIYOTI VA UNING SOLIQ TIZIMIDA QO'LLANILISHI	49
To'xtabayev Oybek Odilovich	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISHDA RAQAMLI TEKNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH BO'YICHA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR.....	56
Ismailov Bobir Salomovich	
TIJORAT BANKLARI INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-NAZARIY JIHATLARI	62
Yangiboyev F.B.	
MINTAQAVIY IQTISODIY SALOHİYATDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	68
Turayev Og'abek Kaxramonovich	
XORIJIY MAMLAKATLARDA TO'QIMACHILIK KLASSTERLARINI RIVOJLANTIRISH TAJRIBASI.....	75
Yusupova Feruza Yo'ldoshevna	
BANK XIZMATLARI SIFATINI BOSHQARISHNING INTEGRATSION VA ADAPTIV MODEL.....	83
Ibroximov Ilxomjon Shavkatjon o'g'li	
QURILISH TASHKILOTLARI FAOLIYATINING MOLİYAVIY BARQARORLIGINI EKONOMETRIK MODELLAR ASOSIDA BAHOLASH	89
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
ICHKI NAZORAT VA KORPORATIV BOSHQARUV TIZIMIDAGI XAVFLARNI BOSHQARISH	94
Islamova Nargiza Mirzaxidovna	
TURIZMNING MINTAQADA IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI	104
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSİYALARNI JALB QILISH ORQALI INVESTITSION JOZIBADORLIKNI OSHIRISHNING HOZIRGI KUNDAGI HOLATI TAHLILI	111
Begamov S.X.	
RETHINKING JOB CREATION: ONTOLOGICAL AND EPISTEMOLOGICAL FOUNDATIONS OF MACROECONOMIC EMPLOYMENT ANALYSIS.....	116
Zakhidov Azizbek Rustamovich	
HUDUDIY TURIZM KLASSTERLARINI SHAKLLANTIRISH VA ULARNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	125
Ro'zimova Xusnora Mirzobek qizi	
SUG'URTACHILIK VA O'ZBEKISTONDA SUG'URTA SEKTORINING HOLATI.....	129
O'runboyeva Sotima Alisher qizi	
GO'SHT VA GO'SHT MAHSULOTLARINI SANOAT USULIDA QAYTA ISHLASHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBALARI.....	134
Kaydarova Sitara Suranbay qizi	
KORXONALAR QIYMATINI BAHOLASH VA BOZOR BAHOSINI SHAKLLANTIRISH METODOLOGIYASI.....	139
Abduraxmanov Sherzodbek Ravshanovich	
YASHIL IQTISODIYOT: EKOLOGIK BARQARORLIK VA IQTISODIY SAMARADORLIK UYG'UNLIGI.....	145
Jamalidinova Asalxon Saliyevna	
2025-YILDA O'ZBEKISTON UCHUN ENG YAXSHI 10 TA TRANSPORT TEKNOLOGIYALARI VA INNOVATSIYALARI	151
Mamasaliyeva Mukaddas Ibadullayevna, Beketov Timur Kazakbayevich	

MAHSULOT TANNARXINI ANIQLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN YONDASHUVLARI: AN'ANAVIY VA ZAMONAVIY TIZIMLAR QIYOSIY TAHLILI	155
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
ИННОВАЦИОННО-ИНВЕСТИЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ИНТЕРПРЕТАЦИЯ ТЕОРЕТИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ	163
Хайдарова Ёркиной Аскар кизи	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INNOVATSION TADBIRKORLIKNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING FISKAL VA INSTITUTSIONAL MEKANIZMLARI	170
Mamatova Nodira Mirzavaliyevna	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА И УСТОЙЧИВЫЕ ИНВЕСТИЦИИ: ФОРМИРОВАНИЕ ИНВЕСТИЦИОННОЙ МОДЕЛИ ПЕРЕХОДА ТЕПЛИЧНЫХ ХОЗЯЙСТВ ТАШКЕНТСКОЙ АГЛОМЕРАЦИИ НА СОЛНЕЧНЫЕ СИСТЕМЫ ЭНЕРГОСНАБЖЕНИЯ	178
Срождидинова Зарина Хайриддиновна, Абдувалиева Зилола Абдуллаевна	
MAMLAKATIMIZDA QISHLOQ HUDUDLARIDA XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI	186
Yuldashova Nilufar Ziyabayevna	
RIVOJLANISHDA RAQOBAT EMAS, BALKI HAMKORLIKNING USTUVORLIGI: NAZARIY VA AMALIY TAHLIL	190
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
IJTIMOY HIMOYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MEKANIZMLARI VA "QAMRAB OLINMAGAN O'RTA QATLAM" MUAMMOSI	196
Bafoev Farrux Jo'raqulovich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA EKOLOGIK BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH	202
Shanazarova Gulyoraxon Baxtiyarovna	
O'ZBEKISTON STARTAP EKOTIZIMIDA INVESTITSIYA JALB QILISH JARAYONINING INSTITUTSIONAL MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH MEKANIZMLARI	208
Xoliqova Xurshidaxon Xayotjon qizi	
INNOVATSION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA STARTAP EKOTIZIMINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	214
Usmanov Gafurjon Shavkatovich	
QURILISHDA ISHLAB CHIQARISH VA SIFATNI BOSHQARISH TIZIMLARINING RIVOJLANISHI	220
Buriyev Xakim Toshimovich, Usmanov Ilxom Achilovich	
O'ZBEKISTONDA INVESTITSION MUHITNI TAKOMILLASHTIRISHNING STRATEGIYALARI	225
Xolov Sherali Axrorboyevich	
2010-2024-YILLARDA O'ZBEKISTONDA TO'QIMACHILIKNI INVESTITSIYALASHNING EKONOMETRIK TAHLILI	229
Ashurov Shuhratbek Quadrat o'g'li	
TIJORAT BANKLARI MOLIYAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING ZAMONAVIY USULLARI	233
Sherbekova Kamola Norbekovna	
AHOLI MOLIYAVIY SAVODXONLIGI DARAJASI VA UNI BAHOLASHNING ILMIY-USLUBIY ASOSLARI	243
Abduvoxidov Akmal Abdulazizovich	
MARKAZIY BANK KURS SIYOSATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI	249
Saydullayev Nodirbek Narzullaevich	
O'ZBEKISTON MINTAQALARIDA BARQAROR TURIZMNI RIVOJLANTIRISH SALOHİYATI VA MUAMMOLARI	258
Raupov Shuxrat Soyibovich	
ЭКОТУРИЗМ В УЗБЕКИСТАНЕ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	264
Абидова Дилфуза Игамбердиевна, Рахматуллаева Зулайхо Хасан кизи	
DIGITAL ECONOMY AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE: BUSINESS CHANGE IN THE REGIONS	270
Abdullayev Muzaffar Abdujabbarovich	

QISHLOQ XO'JALIK MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASHDA IOT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	273
Mirzaev Dilshod Artikovich	
ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ПРИМЕНЕНИЯ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ СТАРТАП-ПРОЕКТОВ В ВУЗАХ УЗБЕКИСТАНА	279
Касимова Наргиза Сабитджановна	
YASHIL IQTISODIYOTNING NAZARIY ASOSLARI VA UNGA ILMIY YONDASHUVLAR.....	284
Ismoyilova Mahliyo Oybek qizi	
BOSHQARUVDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR (OLIIY TA'LIM MISOLIDA).....	289
Karievva Gulnora Abdullayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV MIJOZLARGA XIZMAT KO'RSATISHNING AMALDAGI HOLATI VA ASOSIY TENDENSIYALARI.....	295
Qurbonov Odilbek Ro'zmatovich	
O'ZBEKISTONDA SPORT FEDERATSIYALARI VA ASSOTSIATSIYALARINI SAMARALI BOSHQARISH TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'LLARI	302
Umed Farmonkulovich Radjabov	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA QARATILGAN IQTISODIY MEKANIZMNI TAKOMILLASHTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ULARNING AMALIY AHAMIYATI	307
Mullayeva Mexrangiz Axtam qizi	
KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MUAMMOLARI VA ULARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA)	313
Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich, Muradova Nazira Raximjanovna	
RAQAMLI MARKETING VA ONLAYN PLATFORMALAR ORQALI EKOTURISTIK MAJMUALARNI OMMALASHTIRISH TRENDI	318
Xolmatova Parvina Asliddin qizi	
O'ZBEKISTONDA SOLIQ MA'MURCHILIGI STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI VA ULARNI YECHIMLAR	323
Normurzayev Umid Xolmurzayevich	
РАЗВИТИЕ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКОВСКОГО ОБСЛУЖИВАНИЯ В ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ НА ОСНОВЕ ТЕХНОЛОГИЙ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА КАК ФАКТОР РЕГИОНАЛЬНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА.....	327
Бахтиёров Худайберган Хамдам угли	
MAHALLIY BUDJETLARDA TRANSFERTLARGA QARAMLIK DARAJASINI BAHOLASH (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)	335
Xudoyqulov Hamidjon Abdullayevich	
QORAQALPOG'ISTON QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISHNI BOSHQARISHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI.....	342
Tajibaev Berdax Asqarbay uli	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA INNOVATSION JARAYONLARNI JADALLASHTIRISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	347
Ashurova Maftuna Ortiq qizi	
STRATEGIC DIRECTIONS FOR INCREASING CAPITAL EFFICIENCY OF COMMERCIAL BANKS: DIGITALIZATION AND RISK MANAGEMENT INTEGRATION	352
Sadullaeva Mokhinur Aziz kizi	
TECHNOLOGY MANAGEMENT AND SME INTERNATIONALIZATION: A SYSTEMATIC LITERATURE REVIEW	358
Abduxafizova Madinabonu Mirabbos qizi	
TA'LIM SIFATINI BAHOLASH MEZONLARINI SHAKLLANTIRISH USULLARI.....	363
Mamadiyarov Zokir Toshtemirovich	
SMART UNIVERSITET KONSEPSIYASI ASOSIDA REYTING VA RAQOBATBARDOSHLIKNI INTEGRAL BOSHQARISH	371
Xudoyqulov Husen Ahadovich	

BUXGALTERIYA HISOBINING MILLIY VA XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA MOLIVAVIY HISOBOT 1-SHAKLINING QIYOSIY TAHLILI	379
Shodiyev Murodjon Bakirovich	
SUG'URTA BOZORINING RAQAMLI RIVOJLANISHIDA NAZARIY QARASHLAR	384
G'oziyeva Aziza Abdusalomovna	
MINTAQAVIY IQTISODIY RIVOJLANISHDA INNOVATSION LOYIHALAR SAMARADORLIGINI BAHOLASH USULLARI	389
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
MAHALLIY BUDJETLAR DAROMADLARINI SHAKLLANTIRISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	397
P.SH.Usmonov	
СРАВНИТЕЛЬНАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА МЕТОДОВ ИНВЕСТИЦИОННОГО АНАЛИЗА ДЛЯ ОЦЕНКИ ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ УЗБЕКСКИХ ЭМИТЕНТОВ.....	401
Ирмухамедова Муслима Дилшодовна	
KORXONA VA TASHKILOTLARDA INSON KAPITALIDAN SAMARALI FOYDALANISHDA KORPORATIV MADANIYAT, AXLOQIY-RUHIY VA MA'NAVIY MUHITNING O'RNI	407
Suyunov Dilmurod Xolmurodovich, Qodirov Tuyg'un Uzoqovich	
ELEKTRON PULLARNING MOHIYATI VA ULARNING MILLIY TO'LOV TIZIMIDAGI ROLI.....	416
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA UY XO'JALIKLARINING TADBIRKORLIK FAOLIYATINI KENGAYTIRISH.....	423
Eshbaeva Shahnoza Faxriddinovna	
APPLICATION OF EXTREME MODELS IN ASSESSING THE ECONOMIC POTENTIAL OF AN ENTERPRISE	428
Musayeva Shoira Azimovna	
SOLIQ MA'MURCHILIGIDA XORIJIY TAJRIBA HAMDA UNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH SAMARADORLIGI.....	435
Bozorova Ozoda Raximovna	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATI IMIJINI OSHIRISHDAGI MUAMMOLARNI HAL ETISHDA XORIJIY DAVLATLAR TAJRIBASI: QIYOSIY TAHLIL.....	439
Bekmurodov Navruz Ergashevich	
TA'LIM XIZMATLARI SOHASIDA YARATILGAN YALPI QO'SHILGAN QIYMAT DINAMIKASI VA UNI BOSHQARISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	449
O'rinov Komiljon Kozimovich	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASHNING MINTAQAVIY OMILLARI.....	453
Salomat Norova	
QURILISH MATERIALLARI BOZORI VA UNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	459
Usubjonov Zaxriddin Vasiliddin o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKSPORT OPERATSIYALARINI SUG'URTA QILISHNI RIVOJLANTIRISH.....	465
Xalikov R. B.	
BIZNES JARAYONLAR AUTSORSINGINI OPTIMALLASHTIRISH USULLARI TAHLILI	472
Uzaqov Ortik Shaymardanovich	
DAVLAT MOLIVAVIY BOSHQARUVI SAMARADORLIGINING IJTIMOY ADOLATGA TA'SIRINING PEFA VA CEQ METODOLOGIYALARI ORQALI TAHLILI	477
Zokirjonov Muhammadsodiq Ravshanbek o'g'li	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA ICHKI AUDIT XIZMATINI TASHKIL QILISHNING XORIJ TAJRIBASI	485
Turmanqulov Norpo'lat Sa'dullayevich	
MINTAQADA IJTIMOY HIMOYA TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH.....	491
Saparov Ismat Chorshanbiyevich	
MINTAQANI BARQAROR RIVOJLANISHDA EKOLOGIK INNOVATSIYALARNI QO'LLAB-QUVVATLASH YO'NALISHLARI	495
Ismatov Sharofiddin Asatulloevich	

THE ESSENCE OF THE OPTIMAL COST STRATEGY	500
Sodiqov Mirakhror Abbos ugli	
TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA TOG'-KURORT ZONALARINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY JIHATLARI (CHORVOQ ERKIN TURISTIK ZONASI MISOLIDA)	504
Shomurodova Shahnoza G'ayratovna	
ICHKI AUDIT SIFATI VA SAMARADORLIGI TUSHUNCHALARINING IQTISODIY MAZMUNI HAMDA ULARNING O'ZARO BOG'LIQLIGI	509
Ergashev Olloyor Furqat o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARI FAOLIYATINI SOLIQQA TORTISH VA UNI HISOBINI YURITISH	517
Abdullayev Abdurauf	
TIJORAT BANKLARINING RISKLARINI BAHOLASHDA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR	522
Kudaybergenova Guzal Kuanishbayevna	
TIJORAT BANKLARIDA KORRUPSIYAVIY-KOMPLAENS MUAMMOLARI: TAHLIL VA YECHIMLAR	527
Yunusov Baxtiyor Shavkatovich	
MAISHIY XIZMAT KO'RSATISHNING SIFAT NAZORATINI HAMDA TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	532
Meliyev X.T.	
ОЦЕНКА КАЧЕСТВА СЕРВИСА И ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ НА ОСНОВЕ СОЦИОЛОГИЧЕСКОГО ОПРОСА	541
Усманова Азиза Баходировна	
RAQAMLI BANK XIZMATLARI ORQALI MOLIVAVIY INKLYUZIVLIKNI KENGAYTIRISH	545
Azlarova Mushtariybegim Abror qizi	
QURILISH KORXONALARNI BOSHQARISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYALARNING AHAMIYATI	550
Egamov Raxmatillo Mirolimovich, Bobobekov Davron Gafurovich	
FINANCIAL MARKET PARTICIPANTS: A CLASSIFICATION BY ROLE AND RESPONSIBILITY	553
Khotamkulova Madina	
ФОРМИРОВАНИЕ «ТУРИСТИЧЕСКОЙ МАХАЛЛИ» КАК ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОГО МЕХАНИЗМА РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ В СФЕРЕ ГОСТЕВЫХ ДОМОВ УЗБЕКИСТАНА	559
Иргашева Нигина Салохиддиновна	
BANKLARDA KREDIT GAROVI BILAN ISHLASHNING XORIJ ILG'OR TAJRIBASI VA UNDAN O'ZBEKISTON BANKLARI AMALIYOTIDA FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	567
Sh. Saidov	
MILLIY UGLEROD SAVDOSI TIZIMINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI	573
Islamov Shoxzod Shuxrat o'g'li	
THE NECESSITY OF CREATING A BUSINESS ENVIRONMENT AND ITS ROLE AND SIGNIFICANCE IN THE NATIONAL ECONOMY	582
Amanov Davron Ravshan ugli	
SUV RESURLARINI BOSHQARISHDA RAQAMLASHTIRISH SAMARADORLIGI	588
Saidov Muhammadali Hakimovich, Mahammatov Hoshim, Esanbekov Diyorbek	
ТРАНСФОРМАЦИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЁТА БАНКОВ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО И ПРИНЦИПАМИ ESG	595
Насирдинов Шарифджон Изатуллоевич	
ОЦЕНКА ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭЛЕКТРОБУСА	600
Мухитдинов Акмал Анварович, Касимов Омил Камалович, Саидов Азамат Илхом угли	
XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA DUKKAKLI DON MAHSULOTLARINI YETISHTIRISHNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASH YO'NALISHLARI (HINDISTON TAJRIBASI MISOLIDA)	608
Mirsayd Xudaybergenov	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA AHOLINING FAROVONLIGI VA DAROMAD MANBALARINI STATISTIK TAHLILI	612
Mamatkulov Baxtiyor Xalmuradovich	

KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	618
Muxamedjanova Maxfuza Baxodir qizi	
MOLIYAVIY AKTIVLARNING IQTISODIY MOHIYATI, MAZMUNI HAMDA KLASSIFIKATSIYASI.....	627
Odiljonova Oybachin Fayzullo qizi	
XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ORQALI MAMLAKATIMIZ LOYIHALARINI AMALGA OSHIRISH TARTIBI TAHLILI.....	631
Rasulova Dilfuza Valiyevna	
HUDUDNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA IQTISODIY SALOHİYATNING O'RNİ	636
Avazbek Xalbekov	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SABZAVOTCHILIK TARMOG'INING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	642
Sobir Xasanov	
IMPACT OF REGIONAL INFRASTRUCTURE AND NATURAL RESOURCE UTILIZATION ON THE DEVELOPMENT OF ECOLOGICAL TOURISM (A DISTRICT-LEVEL ANALYSIS OF THE SAMARKAND REGION, UZBEKISTAN)	650
Toyirova Shohista Bobobekovna	
INNOVASION IQTISODIYOT SHAROITIDA OLIY TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING IJTIMOIIY-IQTISODIY OMILLARI	657
Talapova Nargiza Baxriddinovna	
BOZOR BEQARORLIGI SHAROITIDA BANK OBRO'SINI STRATEGIK RESURS SIFATIDA BARQARORLIGINI OSHIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	661
Yuldasheva Kamola Qosimjonovna, Ziyaeva Muhtasar Mansurdjanovna	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT PENSIYA TIZIMINING MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASH MASALALARI	667
Pardayev Farrux Muzaffarovich	
RAQAMLI TRANSFORMASIYA SHAROITIDA MENEJERLARNING RAQAMLI KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH.....	671
Sharipova Zulfiya Shokirjonovna	
FUQAROLAR ISHTIROKIGA ASOSLANGAN TASHABBUSLI BUDJETLASHTIRISH TIZIMI VA UNING IJTIMOIIY-IQTISODIY AHAMIYATI	677
Shukurova Parizod, Soatova Nodira Boboxonovna	
O'ZBEKISTON QISHLOQ HUDUDLARINING BARQAROR RIVOJLANISH YO'NALISHLARIDA QISHLOQ TURIZMI VA EKOTURIZM – ASOSIY USTUVOR YO'NALISHLARI	682
Abduraxmanova Aqida Fayzulla qizi	
KORXONALARDA MOLIYAVIY HISOBOTLARNING SHAFFOFLIGINI TA'MINLASHDA BUXGALTERIYA HISOBINING ROLI.....	691
Alimbay Shamshetov	
BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA YASHIL INVESTITSİYALARNING MOLIYAVIY MEXANIZMLARI	694
Saula Ibragimova	
ANALYSIS OF THE STATE OF ELECTRICITY GENERATION BY WIND POWER PLANTS.....	698
Saidov Mash'al Samadovich	
TRANSFORMING TOURISM EDUCATION IN UZBEKISTAN: AN INSTITUTIONAL ANALYSIS OF PERSONNEL TRAINING SYSTEMS.....	706
Abdullakhujaev Abdukodirkhuja, Ochilova Hilola Farmonovna	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MOLIYAVIY HISOBOTLAR AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	713
Elomonov Dadaxon Ozodullayevich	
MAHALLIY BOSHQARUVDA YETAKCHILIK KONSEPSIYASI ORQALI FAOLIYAT SAMARADORLIGINI OSHIRISH (FARG'ONA VILOYATI MISOLIDA)	718
Siddikov Abdusalom Abdumalikovich	

NEW ECONOMIC PHENOMENA: FINANCING CONSUMPTION AND SAVINGS IN THE TRANSITION TO AN EXPECTATION ECONOMY	724
Isomov Bekmurod Sayfiddinovich	
XIZMAT KO'TSATISH SOHASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK YO'NALISHIDA INSTITUTSIONAL O'ZGARISHLARNI AMALGA OSHIRISHNING OBYEKTIV ZARURIYATI	730
Sh.A.Sultonov	
MINTAQALARNING INVESTITSION SALOHİYATINI BAHOLASHNING ZAMONAVIY METODOLOGIK YONDASHUVLARI VA ULARNING IJTIMOİY-IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI	737
Qobilov Anvar Eshpo'latovich	
KICHIK VA O'RTA BIZNESNI QO'LLAB-QUVVATLASH INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH	741
Madraimova Marxamat Raximberganovna	
ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ЭФФЕКТИВНОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТУРИСТСКО-РЕКРЕАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕГИОНА	748
Усманова Зумрад Исламовна	
TITLE: PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP AS A MECHANISM FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE TOURISM SECTOR IN UZBEKISTAN	753
Suxrobbek M. Salayev	
XORAZM VILOYATI TASHQI IQTISODIY FAOLIYATIDAGI TARKIBIY O'ZGARISHLARNI BAHOLASH VA UNI OPTIMALLASHTIRISH ISTIQBOLLARI	761
Urunov Farrux Shanazarovich	
O'ZBEKISTONDA DAVLAT AUDITI TIZIMINING STRATEGIK TRANSFORMATSIYASI: INSTITUTSIONAL ISLOHOTLAR VA RAQAMLI MONITORINGNING STRATEGIK AHAMIYATI	765
Turabov Baxodir To'xtamishovich	
TURIZM SOHASIDA BANDLIKNING 2025-2030-YILLARDAGI PROGNOZ PARAMETRLARI	770
N.I. Shermamatova	
BO'SH TURGAN DAVLAT KO'CHMAS MULK OBYEKTLARIDAN SAMARALI FOYDALANISHNI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATLI JIHATLARI (O'ZBEKISTON MISOLIDA)	776
Sanjarov Zuxriddin Dilshod o'g'li, Astonaqulov Muzaffar Muxsin o'g'li	
TIJORAT BANKLARINING RESURS BAZASI BARQARORLIGINI TAVSIFLOVCHI KO'RSATKICHLAR	781
Bolibekov Shahboz Baxodir o'g'li	
MOLIYA-KREDIT JARAYONLARI: INVESTITSION FAOLLIKNI TA'MINLASH MEKANIZMI SIFATIDA	787
Madaminov In'omjon Ozodovich	
YASHIL IQTISODIYOTDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MEKANIZMLARI	792
Karimov Islombek Bekpo'lat o'g'li	
OLIY TA'LIMDA ILMIY TADQIQOTLAR VA ISHLAB CHIQRISH INTEGRATSIYASI SAMARADORLIGI	798
Uzaydullayev Sherzod Shukurullayevich	
XUSUSIY MAKTABLARNING BOSHQARUV TIZIMINI QAROR QABUL TIZIMLARI VA O'RGANUVCHI ANALITIKASI YORDAMIDA YANGILASHNING YO'LLARI	802
Esanova Shohida	
MOLIYA BOZORIDA TIJORAT BANKLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA ISLOMIY MOLIYA INSTRUMENTLARIDAN FOYDALANISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	812
Abduraxmanova Matluba Maxamadaminovna	
KORXONALARDA KREDITOR QARZDORLIKNI BARTARAF ETISH YO'LLARI	819
Mirzaev Ozod Furkatovich	
ЛЕКСИЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНЦИЯ КАК КЛЮЧЕВОЙ КОМПОНЕНТ ПРОДУКТИВНОЙ ПИСЬМЕННОЙ РЕЧИ	824
Киличева Феруза Бешимовна	
MODERN MECHANISMS FOR MONITORING REGIONAL DEVELOPMENT IN THE CONTEXT OF DIGITAL ECONOMY	828
Karimova Shirin Zokhid qizi	

АЛЬТЕРНАТИВНЫЕ МЕТОДЫ КРЕДИТНОГО СКОРИНГА ДЛЯ НАСЕЛЕНИЯ БЕЗ БАНКОВСКОЙ ИСТОРИИ В УЗБЕКИСТАНЕ	833
Шухратова Мадинабону Икром кизи	
SHAHAR EKOLOGIYASI: SHAHAR EKOTIZIMLARI VA BARQAROR RIVOJLANISH	841
Erkiniva Mukarram Olimjon qizi	
CHAKANA SAVDO XIZMATLARINI KO'RSATUVCHI KORXONALARDA SAMARADORLIKNI OSHIRISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	845
Abdug'aniyev Oybek Akmaljon o'g'li	
KUZATUV KENGASHI XUSUSIYATLARINING KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGIGA TA'SIRI: NAZARIY VA KONSEPTUAL YONDASHUV	850
Jumayeva Go'zal Sherxon qizi	
EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH NATIJALARI NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARI FAOLIYATINI BOSHQARISHDA MUHIM AMALIY AHAMIYAT	854
Sattorov Firdavs Ziyodullayevich	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA TIJORAT BANKLARINING O'RNI	858
Abduholikov Kamoldin Mahammadjonovich	
SANOAT KORXONALARINING HUDUDLAR KESIMIDAGI RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI STATISTIK TAHLIL QILISH	862
Muydinov Xusniddin Nuriddin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA XIZMATLAR EKSPORTINI RIVOJLANTIRISHNING EKOLOGIK JIHATLARI	867
Qodirjonov Adxamjon Muxtorjon o'g'li	
INKLYUZIV TA'LIMNI MOLIALASHTIRISHNING XALQARO MODELLARI VA ULARNING SAMARADORLIGI	872
Muxamedjanova Dilshodxon Muzaffarovna	
SANOAT KORXONALARIDA "YASHIL" TRANSFORMATSIYA JARAYONINING XUSUSIYATLARI	877
Ismatulloeva Madinabonu Fozil qizi	
TO'QIMACHILIK SANOATI MAHSULOTLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASH	884
Kadirova L.G.	
MAIN DIRECTIONS FOR DEVELOPING SOCIAL ENTREPRENEURSHIP IN THE REGION	887
Nasretdinova Farangis Odilovna	
THE IMPORTANCE OF MARKETING COMMUNICATIONS IN THE SERVICES SECTOR	895
Mamatkulova Shoira Djalolovna	
AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISH — ICHKI TALABNI RAG'BATLANTIRISH VA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH OMILI	900
Mustafoev G'olib Sultonmurodovich, Abruyev Abdumalik Oynazarovich	
BIZNES JARAYONLARINI MODELLASHTIRISH VA ULARNI QO'LLASHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	906
Qarshiyeva Moxinur Olim qizi	
KORXONADA RAQAMLI IQTISODIYOTNI JORIY ETISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	911
Salimova Husniya Rustamovna	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI: BUXORO VILOYATI MISOLIDA	918
Zayavitdinova Nafisa Muxammadovna	
XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI MOLIAVIY MAHSULOTLARI VA ULARNING O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI ROLI	926
Rasulova Dilfuza Valiyevna	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA IQTISODIY O'SISH VA MEHNAT BOZORI KO'RSATKICHLARINING DINAMIKASI	932
Qodirov Asliddinxo'ja Mahammadjon o'g'li	
FOYDALANUVCHI SADOQATINI SHAKLLANTIRISHNING MARKETING VA NEYROMARKETING MEXANIZMI SIFATIDA GEYMIKATSIYA ELEMENTLARINI QO'LLASH: DODO PIZZA MOBIL ILOVASI MISOLIDA EMPIRIK TAHLIL	937
Yuldashev Jamshid Abrarovich, Daminova Nilufar Bahrom qizi	

KORXONADA XODIMLARNI BOSHQARISHNING TASHKILIY MEXANIZMLARINI SHAKLLANTIRISH	945
Sadriddinova Sevinchxon Sadriddin qizi	
TIKUV-TRIKOTAJ KORXONALARIDA XODIMLAR MOTIVATSIYASI VA MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	948
Murodova Zilola Asatulla qizi	
KUZATILMAYDIGAN IQTISODIYOT TUSHUNCHASI, SHAKLLARI, TURLARI VA YUZAGA KELISH OMILLARI.....	952
Abdullayev Shavkat Nasriddinovich	
NODAVLAT OLIY TA'LIM TASHKILOTLARIDA XARAJATLAR SMETASI VA SHTATLAR JADVALINI SHAKLLANTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	959
Yaqubova Nodira Olim qizi	
РАЗВИТИЕ, РИСКИ, ОБЕСПЕЧЕНИЕ УСТОЙЧИВОСТИ ТУРИСТИЧЕСКОЙ ОТРАСЛИ УЗБЕКИСТАНА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.....	964
Бабаджанова Лола Шопулатовна, Срождиддинова Зарина Хайриддиновна	
KOMPANIYALARNING FOND BOZORIDAGI ISHTIROKINI RAG'BATLANTIRISH AHAMIYATI.....	970
Mamataliyev Bobur Saidnazar o'g'li	
GLOBALLASHUV SHAROITIDA INTELLEKTUAL TA'MINOT ZANJIRI TEXNOLOGIYALARINING XALQARO TADBIRKORLIKDAGI O'RNI	977
Xudayberdiyev Otabek Absalomovich	
HUDUD IQTISODIYOTINI RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARINING INSTITUTSIONAL SALOHİYATI: NAZARIY TALQIN VA YAPONIYA, GERMANIYA, XITOIY TAJRIBASI	983
Bekchanov Davron Masharipovich	
O'ZBEKISTONDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH VA MEHNAT FAOLIYATI UNUMDORLIGINING IQTISODIY YUKSALISHDAGI O'RNI.....	988
Anvarova Lobarxon	
TURIZM SOHASIDA HAYOT SUG'URTASI TIZIMINING IQTISODIY-HUQUQIY ASOSLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI: XALQARO TAJRIBA VA MILLIY AMALIYOT	992
J.Kamalova	
MADANIYAT SOHASI MUASSASALARINI AUDITDAN O'TKAZISHNING XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI	999
Annayev Abdurasul Abdurashidovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ALOQA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING DAVLAT TOMONIDAN TARTIBGA SOLISH ASOSIY YO'NALISHLARI.....	1004
Nazarov Sanjar Nasridinovich	
KORXONALARDA MARKETING MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISHNING IQTISODIY MOHIYATI VA AHAMIYATI (BUXORO VILOYATI KORXONALARI MISOLIDA).....	1009
Sirojov Oxunjon Odil o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA ISH BILAN BANDLIKNI RIVOJLANTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA IQTISODIY MEXANIZMLARI	1015
Bobojonov To'liqinbek Maxmud o'g'li	
ERKIN IQTISODIY ZONALAR UCHUN RAQAMLI BOSHQARUV VA INVESTITSIYA MONITORINGINING MUALLIFLIK MODELİ	1020
Abdiyev Alimardon Chorshanbiyevich, Shamsiyeva Ruxsora Nasirovna	
IQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA BUXGALTERIYA VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING O'RNI	1025
Kunduzova Kumrixon Ibragimovna, Jo'rayev Asadbek Anvarjon o'g'li	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЙ СРЕДЫ ДЛЯ РАЗВИТИЯ МАЛОГО БИЗНЕСА И ЧАСТНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В УЗБЕКИСТАНЕ	1031
Камилова Наргиза Абдукажоровна	
THE ADDITIONALITY GAP: EVALUATING THE SYNERGY BETWEEN GREEN FINANCE AND MACROECONOMIC STABILITY IN EMERGING ECONOMIES	1036
Ataxanov Umidbek Olimovich	

AHOLINI IJTIMOIIY HIMOYA QILISH TIZIMIDA SUN'IIY INTELLEKT: O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA JORIY ETISH IMKONIYATLARI VA XIZMATLAR SIFATINI OSHIRISH MASALALARI	1042
Xidirbayev Baxrom Baxtiyarovich	
OROL BO'YI MINTAQASIDA IQLIM O'ZGARISHINING IJTIMOIIY-IQTISODIY OQIBATLARI VA ZAIF AHOLI QATLAMLARIGA TA'SIRI	1047
Madenova Elmira Nzamatdinovna	

OROL BO'YI MINTAQASIDA IQLIM O'ZGARISHINING IJTIMOY-IQTISODIY OQIBATLARI VA ZAIF AHOLI QATLAMLARIGA TA'SIRI

Madenova Elmira Nzamatdinovna

Qoraqalpoq davlat universiteti

“Menejment va iqtisodiyot asoslari” kafedrası dotsenti PhD

elektron adres: e-lmir-a78@mail.ru

ORCID0000-0003-0411-8957

Annotatsiya. Ushbu maqolada Orol bo'yi mintaqasi, xususan Qoraqalpog'iston Respublikasida iqlim o'zgarishi ta'siridan kambag'al va ijtimoiy jihatdan zaif aholi qatlamlarining nomutanosib ravishda ko'proq zarar ko'rishi muammosi ilmiy-statistik ma'lumotlar asosida tahlil qilinadi. Ekologik inqiroz, iqtisodiy tanazzul va ijtimoiy himoyasizlik o'rtasidagi bog'liqlik iqlim adolati nazariyasi ma'lumotlari asosida ko'rib chiqiladi. Davlat siyosatini takomillashtirishga qaratilgan amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: iqlim o'zgarishi, Orol bo'yi, Qoraqalpog'iston, kambag'allik, zaif aholi, iqlim adolati, nomutanosib zarar, moslashish siyosati.

Abstract. In this article, based on scientific and statistical data, the problem of disproportionately greater damage to poor and socially vulnerable segments of the population from the impact of climate change in the Aral Sea region, in particular in the Republic of Karakalpakstan, is analyzed. The relationship between the ecological crisis, economic decline, and social insecurity is considered based on data from the theory of climate justice. Practical proposals aimed at improving state policy have been developed.

Key words: climate change, Aral Sea region, Karakalpakstan, poverty, vulnerable population, climate justice, disproportionate damage, adaptation policy.

Аннотация. В данной статье на основе научно-статистических данных анализируется проблема несоразмерно большего ущерба бедным и социально уязвимым слоям населения от последствий изменения климата в Приаралье, в частности в Республике Каракалпакстан. Связь между экологическим кризисом, экономическим спадом и социальной уязвимостью рассматривается на основе данных теории климатической справедливости. Разработаны практические предложения, направленные на совершенствование государственной политики.

Ключевые слова: изменение климата, Приаралье, Каракалпакстан, бедность, уязвимое население, климатическая справедливость, непропорциональный ущерб, политика адаптации.

KIRISH

Ushbu tadqiqot ishida iqlim o'zgarishi sharoitida kambag'al va ijtimoiy jihatdan zaif aholi qatlamlarining nomutanosib ravishda zarar ko'rishi masalasi Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida o'rganiladi. Mavzu bo'yicha adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, mazkur muammo bir necha yo'nalishda — iqlim adolati nazariyasi, ko'p o'lchovli kambag'allik, ekologik-iqtisodiy zaiflik va mintaqaviy moslashish siyosati doirasida chuqur o'rganilgan.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyev 11 sentyabr 2023-yil PF-158-sonli Farmoni “O'zbekiston – 2030” strategiyasida O'zbekistonda iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va yuqori o'sish sur'atlariga erishishda mintaqalarning boy tabiiy-iqtisodiy salohiyati va raqobatbardoshlik afzalliklaridan samarali foydalanish muhim

ahamiyat kasb etadi. Shu sababli “O‘zbekiston-2030” rivojlanish strategiyasida “hudlarni kompleks rivojlantirish, urbanizatsiya strategiyasini amalga oshirish” (60 maqsad) va iqlim o‘zgarishi salbiy ta’sirini oldini olish (70 maqsada) alohida urg‘u berilgan.[1]

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ataniyazova O.A. (2003)-Orol inqirozining sog‘liq oqibatlari Orol inqirozining sog‘liqqa ta’siri bo‘yicha birinchi fundamental tadqiqotlardan Ataniyazovaning xulosalari bugungi kungacha dolzarb bo‘lib qolgan. 2024-yil ma’lumotlariga ko‘ra, Qoraqalpog‘istonda homilador ayollarning 99% i kamqonlik, 5 yoshgacha bolalarning 62% i anemiya bilan kasallangan[3]. Bu ko‘rsatkichlar iqlim o‘zgarishi va ekologik inqirozning ayollar hamda bolalar sog‘ligiga ko‘p avlodli ta’sirini ko‘rsatadigan eng muhim dalil hisoblanadi. Maqolada ushbu ma’lumot gender-sezgir iqlim moslashish siyosati zarurligini asoslashda qo‘llaniladi. Reymov N. va boshqalar (2023) - Qoraqalpog‘istonda suv tanqisligi va yer foydalanish muammolari. Mahalliy tadqiqotchilar guruhi suv tanqisligi sharoitida Qoraqalpog‘istonda yer resurslaridan samarali foydalanish masalalarini o‘rgangan[4]. «Qoraqalpog‘iston qishloq xo‘jaligida sug‘oriladigan yerlarning 54–58 foizida suv tanqisligi kuzatilmoqda»[4].

«Yerlarning 77% i sho‘rlangan, bu ekin hosildorligini pasaytirish va dehqonlarning daromadini kamaytirishga olib kelmoqda»[4].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Qiyosiy tahlil usuli. Tadqiqotning asosiy metodlaridan biri qiyosiy tahlil usuli bo‘ldi. Ushbu usul yordamida Qoraqalpog‘iston Respublikasining ijtimoiy-iqtisodiy ko‘rsatkichlari (qashshoqlik darajasi, ishsizlik, sog‘ligi saqlash xolati, bandlik tuzilmasi) O‘zbekistonning boshqa viloyatlari va mamlakat ortacha ko‘rsatkichlari bilan qiyoslanib o‘rganildi. Bundan tashqari, Orol dengizi xavzasidagi 1960-2025 y. - yillar oraligidagi ekologik o‘zgarishlar (dengiz maydoni, shorlanish, iqlim ko‘rsatkichlari) retrospektiv qiyosiy tahlil asosida baholandi. Bu orqali mintaqaning qanchalik ekologik va ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan inqirozli holatga tushganligi miqdoriy va sifat jihatidan aniqlandi.

Statistik tahlil usuli. BMT va PROON tomonidan 2020-yil otkazilgan Qoraqalpog‘iston aholisining ehtiyojlarini baholash so‘rovi natijalari, O‘zbekiston Davlat statistika qo‘mitasi ma’lumotlari va xalqaro tashkilotlarning rasmiy xisobotlaridan olingan miqdoriy statistik tahlil yordamida qayta ishlandi. Qashshoqlik darajasi, ishsizlik ko‘rsatkichlari, sog‘liqni saqlash statistika va oziq-ovqat xavfsizligi bo‘yicha korsatkichlar jadvallar va taqqoslash korinishida tizimlashtirilib, tahlil qilindi.

Tahlil va natijalar. Orol bo‘yi mintaqasi – xususan Qoraqalpog‘iston Respublikasi – bu muammo eng yaqqol namoyon bo‘ladigan hududlardan biridir. Bir paytlar dunyodagi to‘rtinchi yirik ichki suv havzasi bo‘lgan Orol dengizi bugungi kunda asl hajmining 10 foizgacha qisqarib ketgan. O‘zbekistonda 1880 yildan buyon o‘rtacha yillik harorat 1,6 °C ga oshgan bo‘lib (13,2°C dan 14,8°C gacha), bu global o‘rtacha sur‘atdan yuqori bo‘lgan o‘sish hisoblanadi. 2030–2050 yillarda mintaqada harorat yana 1,5–3 °C ko‘tarilishi prognoz qilinmoqda. Orol bo‘yida esa harorat ko‘tarilishi ayniqsa yuqori bo‘lishi kutilmoqda.[10]

Qoraqalpog‘iston O‘zbekistondagi kambag‘allik darajasi eng yuqori hududlardan biri bo‘lib, uning aholisi iqlim o‘zgarishiga qarshi kurash uchun zarur bo‘lgan moliyaviy, texnologik va siyosiy resurslardan mahrum. Aynan shu ikki tomonlama zaiflik (double vulnerability) muammosi mintaqaviy barqaror rivojlanish strategiyasini ishlab chiqishda asosiy chaqiruv sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Iqlim adolati (climate justice) konsepsiyasi iqlim o‘zgarishini nafaqat ekologik, balki chuqur ijtimoiy adolat muammosi sifatida ko‘rib chiqadi. Ushbu yondashuv shuni ko‘rsatadiki, kam daromadli aholi qatlamlari va marginallashtirilgan guruhlar iqlim o‘zgarishining eng og‘ir oqibatlarini boshdan kechiradi, ular bu oqibatlarga hissa qo‘sha olmagan bo‘lsa ham. BMT iqtisodiy va ijtimoiy ishlari departamentining (DESA) 2016 yilgi tadqiqotiga ko‘ra, kambag‘allar va zaif qatlamlar iqlim xavflaridan nomutanosis ravishda ko‘proq zarar ko‘rishi – bu baxtsiz tasodif emas, balki tengsizlikni bartaraf etishga qaratilgan siyosatdagi tizimli kamchiliklarning natijasidir.[5]

IPCC AR6 hisobotiga ko‘ra, rivojlanayotgan mamlakatlarda kam daromadli aholi qatlamlari o‘rtacha boylikka ega aholiga nisbatan iqlim o‘zgarishidan 70% ko‘proq daromad yo‘qotishi taxmin qilinmoqda. Zaiflikni kuchaytiruvchi uch asosiy mexanizm mavjud: (1) ta’sir kanali – kambag‘al aholi ko‘pincha ekologik inqiroz mintaqalarida yashaydi; (2) moslashish kanali – moliyaviy va texnologik resurslar yetishmasligi; (3) siyosiy ishtiroq kanali – qaror qabul qilish jarayonlaridan chetlashtirilganlik.[2]

Demografik holat va aholi ko‘rsatkichlari. Qoraqalpog‘iston Respublikasining 2024-yil 1-yanvar holatiga doimiy aholisi 2002,7 ming kishini tashkil etgan (2023-yilga nisbatan 1,3% ga o‘sish). Shundan: ayollar – 996,8 ming kishi, erkaklar – 1005,9 ming kishi; shahar aholisi 969,2 ming kishi, qishloq aholisi 1012,5 ming kishi bo‘lib, qishloq aholisi salmog‘i ko‘proq (51%). Mintaqa aholisining qishloq joylarda ustun bo‘lishi ularni iqlim o‘zgarishi ta’siriga ko‘proq duchor qiluvchi omillardan biridir.[1-jadval]

1-jadval. Qoraqalpog'iston Respublikasi demografik ko'rsatkichlari.

Ko'rsatkich	Ma'lumot	Manba/yil
Jami aholi soni	2 002,7 ming kishi	Uzstat, 2024-yil 1-yanvar
Shahar aholisi ulushi	48,4%	Uzstat, 2024
Qishloq aholisi ulushi	51,6%	Uzstat, 2024
Ayollar soni	996,8 ming kishi	Uzstat, 2024
Erkaklar soni	1 005,9 ming kishi	Uzstat, 2024
Oilalar soni	458 533 oila	Demografiya portali, 2022
Ko'chib ketganlar (2021)	18 588 kishi	Demografiya portali, 2021
Ko'chib kelganlar (2021)	11 826 kishi	Demografiya portali, 2021

Kambag'allik darajasining dinamikasi (2020–2025)

Qoraqalpog'iston Respublikasi O'zbekistonda kambag'allik darajasi eng yuqori mintaqalardan biri bo'lib kelgan. Rasmiy statistika ma'lumotlariga ko'ra, O'zbekiston Statistika agentligi va Jahon banki birgalikda o'tkazgan tadqiqot natijalariga asosanib, Qoraqalpog'istondagi kambag'allik dinamikasi quyidagicha (2-jadval):

2-jadval. Kambag'allik darajasi dinamikasi, 2022–2025 yy.

Yil	O'zbekiston (jami, %)	Qoraqalpog'iston (%)	Farq (f.b.)
2022	14,0	~19,8 (taxminiy)	~5,8
2023	11,0	17,3 (OPHI MPI: 29,9% zaif)	~6,3
2024	8,9	10,8	+1,9
2025	5,8	6,6	+0,8

(Manba: O'zbekiston Statistika agentligi, Jahon banki, ITIM).

OPHI (Oxford Poverty and Human Development Initiative) tomonidan o'tkazilgan Ko'p o'lchovli Kambag'allik Indeksi (MPI) tadqiqotiga ko'ra, Qoraqalpog'iston aholisining 29,9% ko'p o'lchovli kambag'allik bo'yicha himoyasiz qatlamga kiradi – bu mamlakatdagi eng yuqori ko'rsatkich.[5] Bu ko'rsatkich rasmiy pul kambag'alligi ko'rsatkichidan ancha yuqori bo'lib, aholi turmushining turli sohalaridagi (ta'lim, sog'liqni saqlash, turar-joy) ko'p o'lchovli muhurligini aks ettiradi.

Mehnat bozori va ishsizlik. Qoraqalpog'iston respublikasida ishsizlik darajasi mamlakatning boshqa mintaqalariga nisbatan yuqori bo'lib kelmoqda. 2022-yilning yanvar–sentyabr oylari bo'yicha mehnat resurslari statistikasi quyidagicha (3-jadval).

3-jadval. Qoraqalpog'iston respublikasida mehnat bozori ko'rsatkichlari

Ko'rsatkich	Qoraqalpog'iston respublikasida (2022)	O'zbekiston respublikasida o'rtachasi
Mehnat resurslari soni	1 073,9 ming kishi	—
Ish bilan band aholi ulushi	62,5%	~68%
Ishsizlar soni	71,1 ming kishi	—
Ishsizlik darajasi	8,9–9,3%	~6,8% (2023)
Iqtisodiy faol bo'lmagan aholi	279,8 ming kishi	—

(Manba: O'zbekiston Statistika agentligi, 2022) [9]

2021-yilda mintaqadan 18 588 kishi ko'chib ketgan, 11 826 kishi ko'chib kelgan. Migratsiya saldosini manfiy (-6 762 kishi) bo'lib, bu iqlim o'zgarishi va iqtisodiy inqiroz oqibatida yuzaga kelgan majburiy ko'chib ketish tendensiyasini ko'rsatadi. Odatda ko'chib ketuvchilar – yosh va ta'lim olgan erkaklar – bo'ladi; qolganlar esa moslashish resurslari eng kam bo'lgan qishloq ayollari, keksalar va bolalar hisoblanadi.

Ayollar va bolalar: salomatlik ko'rsatkichlari. Qoraqalpog'iston respublikasida ayollar va bolalar iqlim o'zgarishidan ayniqsa kuchli zarar ko'rmoqda. Orol dengizining qurishidan kelib chiqqan oziqlanish yetishmovchiligi, suv ifloslanishi va iqlim o'zgarishi ta'sirida mintaqadagi salomatlik ko'rsatkichlari juda og'ir ahvolni aks ettiradi (4-jadval).

4-jadval. Qoraqalpog'istonning asosiy salomatlik va ijtimoiy ko'rsatkichlari.

Salomatlik ko'rsatkichi	Qoraqalpog'iston	O'zbekiston o'rtachasi	Manba
Kamqonlik (homilador ayollar)	99%	~20–30%	Ataniyazova O.A., WWF (2003)
Kamqonlik (homilador bo'lmagan ayollar)	91%	~18–22%	Ataniyazova O.A., WWF (2003)
Kamqonlik (o'smir qizlar)	87%	~15–20%	Ataniyazova O.A., WWF (2003)
Kamqonlik (bolalar 6–59 oy)	53,6%	Milliy o'rtacha	Crighton E.J. va b. (2010)
Og'ir kamqonlik (bolalar)	3–27 marta yuqori	Taqqoslaganda	Tadqiqotlar (2010)
Sil kasalligi (100 000 aholiga)	136–138 holat	~70 holat	Kasalliklar nazorati ma'lumotlari
Ko'p o'lchovli kambag'allik (MPI)	29,9%	11–14% (2023)	OPHI/UNDP (2023)

Kamqonlik kasalligi mintaqada ona o'limi va chaqaloqlar sog'lig'ining yomonlashishiga asosiy sabablardan biri bo'lib, u iqlim o'zgarishi, oziq-ovqat xavfsizligi va muhit ifloslanishining bevosita oqibati hisoblanadi[2]. Sog'liqni saqlash xizmatlarining hajmi o'sib bormoqda: 2021-yil yanvar-aprelda 31,8 mlrd. so'm bo'lgan bo'lsa, 2025-yil yanvar-aprelda 102,6 mlrd. so'mga yetdi (2024-yilga nisbatan 13,6% o'sish), ammo bu o'sish hali ham ehtiyojni to'liq qoplashga yetmaydi (5-jadval).

5-jadval. Qoraqalpog'iston respublikasida sog'liqni saqlash xizmatlar hajmi

Yil (yanvar–aprel)	Sog'liqni saqlash xizmatlar hajmi (mlrd. so'm)	O'sish
2021	31,8	—
2022	38,5	+21,1%
2023	47,6	+23,6%
2024	80,1	+68,3%
2025	102,6	+28,1%

Manba: Qoraqalpog'iston respublikasi Statistika boshqarmasi, 2025. [7]

Qishloq xo'jaligi va tirikchilik yo'qotilishi. Iqlim o'zgarishi bilan kuchaygan suv taqchilligi va tuproq sho'rlanishi kichik fermerlarning tirikchiligi uchun asosiy xavf manbaiga aylangan. O'tgan 15 yil ichida O'zbekistonda jon boshiga suv ta'minoti 3 048 m³ dan 1 589 m³ gacha kamaygan (47,8% qisqarish). Qoraqalpog'istonda qishloq xo'jaligiga bo'lgan suv talabi 1999–2001-yillarda 39–41%, 2007–2010-yillarda 50–55%, so'nggi yillarda esa 54–58% ga kamaydi. Aralkum sahrosiga aylangan quruq dengiz tubidan ko'tarilayotgan chang to'fonlari 60 000 km² maydondan tarqaladi va yil davomida marta-marta bo'lib turadi.

Ko'p o'lchovli zarar tsikli. Kambag'al aholining iqlim o'zgarishidan nomutanosib zarar ko'rishini oddiy birlamchi ta'sir bilan cheklanmaydi – u ko'p o'lchovli zarar tsiklini (multi-dimensional harm cycle) ishga tushiradi. Daromad yo'qotilishi (qishloq xo'jaligi, baliqchilik tanazzuli) → kambag'allikning chuqurlashishi; salomatlikning yomonlashuvi (kamqonlik, sil, chang kasalliklari) → ish qobiliyati pasayishi; ta'limdan uzilish (ayniqsa qizlar) → insoniy kapital yo'qotilishi; majburiy migratsiya → ijtimoiy parchalanish – bu zanjir mahalliy aholi uchun chiqib bo'lmaydigan tuzoqni hosil qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Orol bo'yi mintaqasida kambag'al va zaif aholining iqlim o'zgarishidan nomutanosib zarar ko'rishini kamaytirish uchun quyidagi kompleks chora-tadbirlar zarur:

1. Maqsadli ijtimoiy himoya tizimi: Iqlim bilan bog'liq shok-sug'urta (climate shock insurance) va maqsadli naqd pul transfertlari tizimini kambag'al qishloq oilalari uchun joriy etish; davlat va xalqaro donor mablag'larini maqsadli yo'naltirish.

2. Ayollarni moslashish jarayoniga jalb etish: Iqlim ma'lumotlari va kredit imkoniyatlarini ayollargacha yetkazish, ularni qishloq xo'jaligi va suv boshqaruvi qarorlariga faol ishtiroq ettirish. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, faqat 20% respondent iqlim o'zgarishi xavflaridan xabardor.

3. Sog'liqni saqlash infratuzilmasini mustahkamlash: Kamqonlik, sil va ekologik kasalliklarga qarshi profilaktik dasturlarni, ayniqsa homilador ayollar va bolalarni qamrab olgan holda kuchaytirish; ichimlik suvi sifatini yaxshilash.

4. Suv tejamkor texnologiyalar va iqlimga chidamli navlar: Suv tejamkor sug'orish, tuz chidamli navlar va almashlab ekish usullarini kichik fermerlar uchun imtiyozli shartlarda taqdim etish; O'zbekistonda sug'orish tizimi samaradorligini 0,63 dan 0,73 ga oshirish rejalashtirilgan.

5. Iqlim savodxonligini oshirish: Mahalliy aholining iqlim o'zgarishi xavflari to'g'risidagi xabardorligini oshirish bo'yicha mahalla va qishloq darajasida dasturlar amalga oshirish.

6. Mintaqalararo tengsizlikni kamaytirish: Qoraqalpog'istonning barqaror rivojlanishi uchun maxsus 'iqlim kompensatsiya fondi' tashkil etish va resurslarni adolatli taqsimlash – bu NDC 3.0 ning ijtimoiy adolat tamoyiliga mos keladi.

Orol bo'yi mintaqasida kambag'al va zaif aholi qatlamlarining iqlim o'zgarishidan nomutanosib ravishda ko'proq zarar ko'rishi – bu tasodif emas, balki tarixiy tengsizlik, ekologik inqiroz va siyosiy cheklanishlarning murakkab kombinatsiyasi natijasidir. Statistik ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki: Qoraqalpog'iston 2025-yilda ham O'zbekistondagi eng yuqori kambag'allik darajasiga ega viloyatlardan biri bo'lib qoldi (6,6% – milliy 5,8% dan yuqori); OPHI MPI bo'yicha 29,9% aholi ko'p o'lchovli kambag'allikka zaiflik darajasida yaqin; homilador ayollarning 99% kamqon; 54–58% qishloq xo'jaligiga suv etishmasligi qayd etilmoqda.

Ushbu muammo faqat iqlim siyosati bilan emas, balki kambag'allikni kamaytirish, gender tengligi va insoniy rivojlanish siyosatlari bilan birgalikda, kompleks tarzda hal qilinishi zarur. O'zbekistonda NDC 3.0 va "Yangi O'zbekiston" barqaror rivojlanish strategiyasi doirasida amalga oshirilayotgan sa'y-harakatlar olg'a qadam bo'lsa-da, zaif aholi qatlamlarini iqlimga moslashish jarayoniga faol jalb etish va ularning manfaatlarini himoya qiluvchi mexanizmlarni kuchaytirish – bugungi kun talabi hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. IPCC AR6, Working Group II, Chapter 8: Poverty, Livelihoods and Sustainable Development. – Geneva: IPCC, 2022.
2. Ataniyazova O.A. - Homilador ayollarning 99% kamqonligi - Orol inqirozining avlodlarga ta'siri, 2003.
3. Реймов Н. ва бошк. (2023) - Сув такчилиги 54–58% га етган - фермерлик тирикчилигига тоғридан-тоғри зарар[[gvsu](#)]
4. OPHI/CERR. Uzbekistan Pilot Multidimensional Poverty Index Report. – Oxford: UNDP, 2023.
5. GIZ. Building a Sustainable Future for Karakalpakstan. – Bonn: GIZ, 2024.
6. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. Qoraqalpog'iston Respublikasi demografik holati. – Toshkent, 2024.
7. Qoraqalpog'iston Respublikasi Statistika boshqarmasi. Sog'liqni saqlash sohasining asosiy statistik ko'rsatkichlari. – Nukus, 2024.
8. IISD. O'zbekiston: Atrof-muhit holati to'g'risida milliy ma'ruza. – Winnipeg: IISD, 2024.
9. Узгидромет (2021 г.) маълумотлари.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
